כיתה ט' | חינוך פיננסי | שיעור 11 מתוך 14 | 45 דק' | מתאים לממלכתי וממלכתי-דתי

🛍️ אינפלציה וכוח קנייה

🎯 מטרות השיעור

- להבין מהי אינפלציה ואיך היא נמדדת
- להבחין בין הכנסה נומינלית להכנסה ריאלית
- להכיר את המושג 'מוצר מתכווץ'

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. האם משהו שאתם קונים בקביעות התייקר בשנה האחרונה? מה?
2. סבתא אומרת "פעם זה עלה שקל". למה, לדעתכם, היום זה עולה יותר?
3. שמתם לב פעם שאריזה נעשתה קטנה יותר, והמחיר נשאר?

למורה: 1. אוספים דוגמאות; לא לבקש סכומים של המשפחה. 2. מחפשים את הרעיון: לאורך שנים המחירים עולים, וזו אינפלציה. 3. מכין את המושג "מוצר מתכווץ". אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

אינפלציה
עלייה כללית ומתמשכת של המחירים במשק.

מדד המחירים לצרכן
מדד שעוקב אחרי מחירי סל קבוע של מוצרים ושירותים שמשפחות קונות.

כוח קנייה
מה אפשר להשיג בפועל בסכום נתון.

הכנסה ריאלית
ההכנסה כשמביאים בחשבון את שינוי המחירים.

מוצר מתכווץ
מוצר שהכמות באריזה שלו קטנה בעוד המחיר נשאר דומה.

📖 הסבר למורה

כשהמחירים עולים, כל שקל קונה פחות. אם כל המחירים עלו ב-5% והמשכורת לא השתנתה, בפועל אפשר לקנות פחות: הכנסה ריאלית ירדה, גם אם המספר בתלוש נשאר אותו דבר. בישראל עוקבים אחרי המחירים בעזרת מדד המחירים לצרכן, שמתפרסם כל חודש.

אינפלציה נמוכה ויציבה נחשבת לבריאה למשק, ובנק ישראל פועל כדי לשמור על יציבות המחירים (את יעד האינפלציה המעודכן בודקים באתר בנק ישראל). אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד במי שהכנסתו לא עולה ובכסף ששוכב בלי ריבית. דרך שקטה להעלות מחירים היא 'מוצר מתכווץ': האריזה נשארת, הכמות קטנה.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): התלמידים עונים על שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: 'סל קניות' דמיוני של 5 מוצרים עם מחירים של 'פעם' ו'היום' (מחירים שהמורה ממציאה). כמה עלה הסל אז וכמה היום?
3. חישוב אחוז השינוי והסבר על אינפלציה ומדד המחירים.
4. דיון: מה קורה למי שמשכורתו לא עולה? ומה קורה לחיסכון בקופסה?
5. מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים בדף העבודה.

💡 הערות למורה

כל המספרים בשיעור דמיוניים. אם רוצים להראות נתונים אמיתיים, יש לקחת אותם מהפרסום הרשמי העדכני.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. מה מודד מדד המחירים לצרכן?

- את מחיר הדולר
- את מחירי סל קבוע של מוצרים ושירותים
- את השכר
- את הריבית

2. כוח קנייה יורד כאשר:

- המחירים עולים והשכר לא
- המחירים יורדים
- יש מבצע
- השכר עולה מהר מהמחירים

3. מהו 'מוצר מתכווץ'?

מוצר שהמחיר שלו ירד | מוצר שהכמות שלו קטנה והמחיר נשאר | מוצר בהנחה

מוצר שנגמר

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. מה המשמעות של אינפלציה, במשפט אחד?
2. השכר לא השתנה והמחירים עלו. מה קרה לכוח הקנייה?

תשובות אפשריות: 1. עלייה כללית ומתמשכת של המחירים. 2. כוח הקנייה ירד: אותו שכר קונה פחות.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בשיעור דמיוניים.

מחוון: אינפלציה וכוח קנייה

🚪 **פתק כניסה:** 1. אוספים דוגמאות; לא לבקש סכומים של המשפחה. 2. מחפשים את הרעיון: לאורך שנים המחירים עולים, וזו אינפלציה. 3. מכין את המושג "מוצר מתכווץ". לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. ב. עלייה כללית ומתמשכת של המחירים
2. ב. ירדה
3. 20 חלקי 400 = 0.05, כלומר 5%.
4. היום: 8 חלקי 80 כפול 100 = 10 ₪ ל-100 גרם. המחיר עלה ב-2 ₪ ל-100 גרם (25%), כלומר מוצר מתכווץ.
5. כי עם הזמן אותו סכום קונה פחות, והכסף לא מרוויח ריבית שמפצה על כך.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 35 חלקי 500 = 0.07, כלומר 7%. השכר עלה 4% והמחירים 7%, ולכן כוח הקנייה ירד.
7. לפני: 5 חלקי 80 כפול 100 = 6.25 ₪ ל-100 גרם. אחרי: 5 חלקי 70 כפול 100 ≈ 7.14 ₪ ל-100 גרם. עלייה של כ-0.89 ₪, כלומר כ-14%.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. עלייה כללית ומתמשכת של המחירים. 2. כוח הקנייה ירד: אותו שכר קונה פחות.